

אוגוסט 2024

תקצירי קורסים מגמה שיקומית-טיפולית שנת תשפ"ה

76-707+76-706 סמינר ופרקטיקום ייעוץ והדרכה / פרופ' חיה יצחקי

סמינר ופרקטיקום ייעוץ והדרכה מקנה ידע תאורטי ומיומנויות בסיסיות בתחום ההדרכה והפרקטיקה בתחום ההדרכה בעבודה סוציאלית. במסגרת הקורס יתקיימו דיונים על חומר תיאורטי על בסיס קריאה מוקדמת, ניתוח דוגמאות מהשדה, הדרכה חיה, סימולציות ואמצעי הוראה יצירתיים.

76-726 יסודות השיקום וההחלמה בבריאות הנפש / ד"ר רנה בינה

הקורס נועד לסייע לעובדים בתחום בריאות הנפש, או למתעניינים בכך, להעמיק ולבסס את ידיעותיהם ויכולותיהם בתחומי השיקום וההחלמה, תחומים הנמצאים כיום בפיתוח מואץ. כמו כן הקורס יסייע בפיתוח היכולת לנתח, לבקר ולפתח שירותי שיקום, מחד, ותהליכי שיקום והחלמה, מאידך, הקורס יתמקד בסוגיות נבחרות בתחומים הללו ובגורמים המשפיעים עליהם. נציג תפיסות עדכניות של שיקום פסיכיאטרי ושל חזון ההחלמה ונדון באתגרים ליישום ולהטמעת תפיסות אלו. בנוסף, יילמדו טכניקות פרקטיות להתערבויות שיקומיות מקדמות החלמה. הקורס יורכב מהרצאות פרונטליות, דיונים ביחס לדילמות ולסוגיות שונות, תיאורי וניתוחי מקרה, ועוד.

76-7300 סוגיות מתקדמות בטיפול קוגניטיבי התנהגותי/גב' מירב ברקבי-שני

הקורס עוסק בבעיות רגשיות והתנהגותיות שכיחות שפוגש המטפלת בתחום השיקום בשדה. לצורך כך יילמדו פרוטוקולים טיפוליים ייעודיים לטיפול בבעיות הללו בשל ההבנה כי התמודדות יעילה עם בעיות רגשיות מקדמת תהליך טיפולי. דיכאון וחרדה יהיו נושאים מרכזיים בקורס ולאחריהם נעסוק בשיפור מיומנויות חברתיות ותעסוקתיות.

76-7301 פרקטיקום -לחשוב פסיכודינמית על הטכניקה בטיפול/ ד"ר יזהר אריאל

בקורס זה נחקר מושגים מרכזיים בתיאוריה הפסיכואנליטית ונעסוק בחיבורים שבינם לבין הטכניקה-קליניקה. ניחשף הן למושגים ולכתבים קלאסיים בתיאוריה הפסיכואנליטית והן למושגים ולכותבים עכשוויים. נלמד על החרדות השונות המלוות את האדם סביב מצבי התפתחות ומציאות שונים ונסה להעריך מה בין מצבו הנפשי של האדם לבין בחירת הטכניקה בה נשתמש בעבודתנו. נשים דגש על מצבים בהם הפירוש והשפה מתקשים להחזיק

את מלוא החוויה וננסה לבנות גשר בין התיאוריה לבין הפרקטיקה תוך התמקדות בעבודת הקלינאית/העוסקת במצבי חירום, טראומה, פגיעה גופנית ונפשית, מוות ממשי ונפשי ועוד .

76-7310+76-7311 סמינר ופרקטיקום התערבויות טיפוליות רב-מתודיות במערכות בריאות ושיקום/ד"ר אילה אליהו

ההתערבויות בעבודה הסוציאלית נעות על הרצף בין מיקרו למקרו, והיו אמורות להיות, באופן אידיאלי, מאוחדות שכן נבעו מאותו החזון. הן נוגעות לרמות שונות של זיהוי בעיה ודרכי התערבות לפתרונה, ועל-כן הן מספקות פרספקטיבות טבעיות ומשלימות. יחד עם זאת, ניתן לראות שקיים מתח מובנה עד קיטוב בין מתודות ההתערבות השונות (מול הפרט, הקבוצה, הקהילה והארגון), הבא לידי ביטוי בספרות המקצועית, בתפיסות החינוך וההכשרה למקצוע ואף בעשייה המקצועית בשטח .

מטרת הסמינר והפרקטיקום היא לבחון, להעמיק ולהרחיב את תפיסת המקצוע (תיאורטית ופרקטית), ולפתח מסוגלות לתכנן תוכנית התערבות כוללת רב-מתודית במערכות שיקום ובריאות. הסמינר והפרקטיקום יורכב מהרצאות פרונטאליות, דיונים ביחס לדילמות ולסוגיות שונות, ניתוחי מקרה, התנסויות בקבוצה ופרזנטציות של הסטודנטים.

76-741 סוגיות במצבי בריאות וחולי: תאוריה ופרקטיקה / ד"ר שירי שנאן-אלטמן

מטרות הקורס: להקנות לסטודנטים כלים להכרת המאפיינים הרפואיים והפסיכו-סוציאליים של מחלות כרוניות; לדון בסוגיות אתיות רפואיות; להעריך התערבויות פסיכו-סוציאליות כדוגמאות לפרקטיקה מבוססת ראיות. נושאי הקורס: היבטים פסיכו-סוציאליים של מחלות, מצב הבריאות בישראל ומודל תיאורטי על טיפולוגיה פסיכו-סוציאלית של מחלות כרוניות משמשים כבסיס לסקירת מאפייני מחלות. נושאי הקורס ידונו בדוגמאות של מחלות נבחרות: מחלות כרוניות (כאב כרוני), מחלות בעלות סטיגמה חברתית (השמנת יתר חולנית), מחלות עם איום על החיים (סרטן) ומחלות זקנה (דמנציה ואלצהיימר). נושאי ההרצאות כוללים רקע רפואי (גורמים למחלה, מהלך רפואי והטיפול הרפואי), השלכות פסיכו-סוציאליות, סוגיות אתיות והתערבויות פסיכו-סוציאליות בהתאמה לכל מחלה.

76-750 טיפול קצר מועד/ד"ר נעמה לוי-דגן

טיפול קצר מועד הוא טיפול המתמקד במספר מצומצם של בעיות במסגרת מוגבלת של זמן. הקורס יעסוק בסוגים השונים של טיפול קצר מועד, ובכללם, התערבות בשעת משבר, טיפול במפגש אחד (single session therapy) ופסיכותרפיה קצרת מועד. הקורס יציע היכרות ותרגול מעשי של מודלים טיפוליים שונים המתאימים לטיפול קצר

מועד (לדוגמא, מודלים דינאמיים ממוקדים, הגישה המוטיבציונית, טיפול ממוקד פתרון), ויושם דגש על עבודה עם מוקד טיפולי ומיפוי המיומנויות הטיפוליות הרלוונטיות בטיפול קצר מועד. הקורס ילווה בתיאורי מקרה ובתרגול התערבויות קצרות מועד, כך שהסטודנטיות/ים יוכלו ליישם את תכני הקורס גם בעבודתם עם הלקוחות במקומות העבודה שלהם.

76-7500 סוגיות חברתיות בראי המחקר והתקשורת/ד"ר שירלי בן שלמה

הקורס ינוע בין שלושה צירים: חברה, תקשורת ומחקר ויבחן תופעות חברתיות מוכרות כמו: התעללות בילדים, תרומת איברים, איסור על הפלות ועוד ויראה כיצד הן המחקר והן התקשורת יכולים להוביל להכרה ציבורית בתופעות חברתיות. לצד הדוגמאות שיובאו על ידי המרצה יהיו מעורבים גם הסטודנטים בזיהוי של תהליכים חברתיים דרך התקשורת וילמדו כיצד ניתן לשאול שאלות מחקריות על המציאות החברתית בה אנו חיים.

76-7700 מושגים תאורטיים בפרקטיקה מתקדמת בעבודה סוציאלית א' / מר נועז כהן

הטיפול הפסיכודינמי מתבסס על התגלית של פרויד בדבר אזורי נפש לא מודעים בו משתחזרים דפוסים מן העבר ומוצאים את ביטוייהם בחיי היומיום. ממשיכו של פרויד אימצו את התגלית בדבר קיומו של הלא מודע, והוסיפו להרחיב את ההתבוננות אודות הדינמיות של הנפש. הקורס הנוכחי יעקוב אחר התפתחותם של מושגים מהתיאוריה הפסיכודינמית, החל מימיו של פרויד ועד לתיאוריות בנות זמננו. בקורס נבחן מושגים מרכזיים, כגון: מסגרת טיפולית, העברה והעברה-נגדית. על מנת לפתח את החשיבה הקלינית נשלב במהלך הקורס בין התיאוריה הנלמדת לדוגמאות מהשדה הטיפולי.

76-774 כאב נפשי וכאב גופ(א)ני: טיפול במצבי חיים מורכבים/ גב' רלי זילברברג

השאלה בדבר היחס בין גוף לנפש הינה שאלה מרכזית בחשיבה הפסיכואנליטית והחשיבה הטיפולית בכלל. מטרת הקורס היא לחשוף את הסטודנטים לקשרים המורכבים בין הגוף לנפש, המתבטאים בעבודתם הטיפולית-שיקומית. נעזר במושגים מרכזיים בתיאוריה הפסיכואנליטית הקלאסית והעכשווית, בין השאר, מתוך עבודתם של ויניקוט, ביון, אוגדן, באלינט, אלורז, מקדוגל ואחרים. בקורס נבחן את הדרכים בהן ניתן לקיים קשר עם מטופל הנמצא ברמות שונות של התפתחות מנטאלית ו/או במצבים רגשיים/ נפשיים/ טראומטיים, כאשר הגוף נמצא במרכז ההתרחשות או כשיכולת ההסמלה מועטה מאוד. כאשר מוגבלת היכולת להפוך את החוויה הגולמית לייצוגים סמליים, בהם ניתן לגעת באמצעות מילים, חלקם מתבטאים באופנים שונים בגוף. במהלך הקורס נעמוד על הדרך בה המטפל יכול לתת ביטוי ותוקף מילולי לחוויה, במקום בו לעיתים חסרות המילים. נבחן כיצד דרך עיבוד רגשות יחסי העברה ניתן לעזור למטופלים מסוימים למצוא משמעות ולהרגישה. כיצד ניתן לעזור לו למצוא סמלים, להפוך ביטויים גופניים לקרובים לחוויה, וכך להתחיל לחשוב רגשית על חוויות אשר לא ניתן

היה להעלותן על הדעת ולתת להן מילים. יינתן מקום נרחב לדיון בכיתה, הבאת שאלות ודוגמאות קליניות מן השדה הבוחנות את המושגים התיאורטיים השונים.

76-784+76-785 סמינר ופרקטיקום משבר וטראומה: התמודדות והחלמה/ פרופ' רחל דקל

לצערנו, אירועים משברים וטראומטיים הם חלק מחיינו האישיים והמקצועיים. הסמינר והפרקטיקום יעסקו בלמידה של מגוון מצבי משבר וטראומה, כמו מחלה, אלימות, תקיפה, תאונות וטרור והשלכותיהם לאורך החיים באמצעות סוגיות של הערכה, אבחון וטיפול. הגישה האקולוגית המתייחסת למאפייני האירועים, לאדם/למשפחה, לסביבה ולאינטראקציה ביניהם, תהייה הגישה המרכזית שתלווה את הסמינריון. ייסקרו מודלים של התמודדות עם מצבי משבר אובדן וטראומה, ייבחנו השלכות שליליות וחוביות כמו עמידות וצמיחה על הפרט, המשפחה והקהילה. כמו כן נעסוק בהשלכות על העובדים, בהיבטים רב-תרבותיים ובדרכי התערבות על ציר הזמן. הלמידה תכלול הרצאות, הרצאות אורח, והצגות של סטודנטים סוגיות המערבות הערכה, אבחון וטיפול במשבר וטראומה בשירותים שבהם הם עובדים ולאור משבר הקורונה.

76-791 טיפול קוגניטיבי התנהגותי במצבי חולי ומשבר/פרופ' שרה פרידמן

הקורס מקנה הבנה של היסודות התיאורטיים העומדים בבסיס ה-CBT והיכרות עם המודלים של CBT להפרעות ציר ורכישת כלים בסיסיים של CBT. הנושאים המרכזיים שיידונו הם דיכאון, התקפי פניקה, פוביות, תסמונת פוסט טראומטית, פחד ובריאות, פחד חברתי, כאב כרוני, אבדנות, ושיטות התערבות קוגניטיביות התנהגותיות במקרים אלו.

76-796 סוגיות בטיפול בקבוצה/גב' ענבר אדלר בן דור

הקורס מיועד להרחיב את הידע התיאורטי והפרקטי של קבוצת הלומדים בטיפול קבוצתי. יושם דגש על מיומנויות ההתערבות של הסטודנטים בטיפול קבוצתי. התאוריות העיקריות שילמדו בקורס הן התיאוריות של פוקס (אנאליזה קבוצתית) וביון. הקורס יסקור את הבסיס התיאורטי והקליני לטיפול קבוצתי, תוך דגש על רעיונות ומושגים מתוך האנאליזה הקבוצתית.

76-808 שיטות מחקר (למסלול עם תזה) / פרופ' ליאת אילון

הקורס נועד ללוות את הסטודנטים בתהליך כתיבת הצעת התזה. התהליך כולל את בניית שאלת המחקר, חיפוש חומר מחקרי בנושא, כתיבת ההצעה הראשונית. קריאה ביקורתית של חומר מחקרי. זיהוי סוגי מחקר שונים והטיות

במחקר כמותני. במהלך הקורס, הסטודנטים יפתחו את שאלת המחקר הראשונית שלהם וילמדו לקשר בין שאלת המחקר למערך המחקר הרצוי. בנוסף, הסטודנטים יתנסו בכתיבה מדעית ובמתן וקבלת משוב.

76-809 שיטות מחקר (למסלול עם תזה) / פרופ' ליאת אילון

הקורס נועד ללוות את הסטודנטים בתהליך כתיבת הצעת התזה והסקירה הספרותית. התהליך כולל קריאה ביקורתית של חומר מחקרי. זיהוי סוגי מחקר שונים והטיות במחקר איכותני. בחירת כלי המחקר וכתיבת פרק המבוא. הקורס מיועד לסטודנטים הכותבים את עבודת התזה. זהו קורס בסיסי המיועד לעזור לסטודנטים לקרוא מחקר באופן בקורתי, להעריך מחקר וליזום ולתכנן מחקר מקורי. בסמסטר זה, הסטודנטים יכירו שיטות מחקר איכותניות, יקבלו ויתנו משוב על פרק המבוא בעבודת התזה.

76-811 סמינר תזות (למסלול עם תזה) / פרופ' רחל דקל

מטרות הקורס הן הקניית כלים וקריטריונים לניתוח עבודות מדעיות (הצעות תיזה, תיזות ומאמרים), וכן סיוע וליווי בכתיבת הצעת התיזה, עריכת המחקר וכתיבת עבודת התיזה. בכל אחד מן המפגשים הקבוצתיים יציג סטודנט אחד את הצעת התיזה שלו, או אם הוא בשלב יותר מתקדם – את העבודה שלו, ויקבל פידבק משאר הסטודנטים ומן המרצה.

76-815+76-814 סמינר ופרקטיקום טיפול פרטני במערכות בריאות ושיקום / גב' סיגלית עופר

מטרת הקורס היא להעניק לסטודנטים העובדים במערכות השיקומיות והרפואיות ידע תאורטי המבוסס על ספרות מקצועית עדכנית וקלינית, תרגומו ויישומו בעבודתם בשדה. לשם כך הקורס יחולק לסמינריון בו תיעשה היכרות מעמיקה עם המרכיבים המרכזיים העומדים בבסיסו של התהליך הטיפולי. מטרת הסמינריון היא להבהיר מרכיבים אלה ברמה התאורטית ובתרגומו למפגש הטיפולי. נשים דגש על הקשר שבין החשיבה הפסיכודינמית לבין סוגיות מרכזיות מעולם השיקום. הלמידה תתבסס על קריאת החומר הבסיסי ועל דיון בכתה. במהלך השנה, יתווסף חומר קריאה בהתאם לסוגיות שיועלו בכתה. בפרקטיקום ננסה לתרגם את החשיבה התיאורטית לטכניקה הטיפולית. נדון בעבודה הטיפולית של המשתתפים מתוך ניסיון לשכלל טכניקות קיימות ולקרר בין החשיבה הפסיכודינמית לעבודה בשטח. לצורך כך, תובא שעה טיפולית של אחד ממשתתפי הקבוצה מידי שבוע. הלימוד בכיתה יתבצע תוך כדי האזנה, השתתפות ודיונים המאפשרים העלאת שאלות, דילמות, התלבטויות, חוויות ונושאים מהעבודה בשטח.

**בית הספר
לעבודה סוציאלית**
ע"ש לואיס וגבי וייספלד
הפקולטה למדעי החברה
אוניברסיטת בר-אילן

76-842 פסיכופתולוגיה של המבוגר / גב' אפרת הראל-היימן

מטרות הקורס הן הכרת מגוון מחלות נפש והפרעות הנפשיות; התבוננות בגישות שונות להבנת מקורות התחלואה הנפשית; והכרת גישות שונות לטיפול בתחלואה הנפשית. נושאי הקורס המרכזיים הם: מקורות התחלואה הנפשית: פרספקטיבה ביולוגית, קוגניטיבית (דור ג'), דינמית ואקזיסטנציאליסטית; הפרעות נפשיות; הפרעות מצב הרוח;

76-872 לימודי מוגבלות: בין תאוריה לפרקטיקה / ד"ר יעל קרני-ויזל

בקורס זה נעמיק את הידע התיאורטי והיישומי בנושא מוגבלות ניוורו-התפתחותית קוגניטיבית, תקשורתית ופיזית. הקורס יתמקד בסוגיות טיפוליות העוסקות באדם עם מוגבלות ומשפחתו בתהליכי אבחון, בעת מסירת אבחנה ולאורך ההתבגרות. נושאי הקורס יכללו מודלים תיאורטיים העוסקים תחום המוגבלויות, מושג איכות חיי משפחה והקשרו לתהליכי התערבות בפרט ובמשפחה ובחינת שיטות התערבות בהתערבות פסיכו-סוציאליות מבוססות ראיות עם משפחות לילדים ובוגרים עם מוגבלות לאורך שלבי ההתפתחות.

76-914 המשפחה במצבי בריאות וחולי/ ד"ר שושנה דקל

הסטודנטים יעמיקו את ההיכרות עם תאוריות וגישות שונות בטיפול משפחתי (הגישה המבנית והאסטרטגית, גישות העברה בין דורית, גישות פסיכו-חינוכיות וגישות נרטיביות) וייחשפו לידע בנוגע להערכה והתערבות עם משפחות, תוך דגש על דרכי התערבות ייחודים לעבודה עם משפחות המתמודדות עם חולי או מגבלה.

76-7501 מיומנויות מחקר וכתובה מדעית/ד"ר נעמי ורבולוף-בקר

קורס זה נועד להקנות מיומנויות בקריאה וכתובה מדעית, והיכרות עם המחקר האקדמי. הקורס יעסוק בהקניית כלים בסיסיים לכתובה אקדמית, לימוד כללי ה-APA, פיתוח יכולת הקריאה וההבנה של טקסטים מדעיים וחיפוש במאגרי מידע. כמו כן, יידון מבנה המאמר המדעי ומקומן של תיאוריות מדעיות. הקורס יכין את הסטודנטים לכתובת עבודות מדעיות ברמה גבוהה הנדרשת במהלך התואר.

76-7502 מחקר בעבודה סוציאלית: תאוריה ופרקטיקה/ ד"ר נעמי ורבולוף-בקר

הקורס נועד להקנות לסטודנטים ידע בסיסי בשיטות המחקר המקובלות במדעי החברה. הנושאים המרכזיים שילמדו בקורס: מהו מחקר במדעי החברה, סוגי מחקרים (כמותי, איכותני), מערכי מחקר (מתאמי, ניסויי), שיטות איסוף נתונים ואתיקה מחקרית. כמו כן, נדון בחיבור בין המחקר לשטח בעבודה סוציאלית, ובתפקידן של ראיות אמפיריות

בתהליכי קבלת החלטות. הסטודנטים ילמדו כיצד להסתייע במחקרים בתחום מדעי החברה כבסיס לקבלת החלטות לגבי תכנון פרקטיקה מקצועית והערכתה.

76-7512 שיטות מחקר איכותניות (למסלול עם תזה) / ד"ר איילת אורג

מטרת הקורס להקנות תפיסה מקיפה ואינטגרטיבית של מחקר איכותני, תוך היכרות מעמיקה עם העולמות התאורטיים והפילוסופיים של סוגות נבחרות במחקר האיכותני. היעד המרכזי של הקורס – הרחבת הידע התאורטי על מחקר איכותני וכיצד פרקטיקות מחקריות שונות (כגון אופן שאלת המחקר, טכניקת הריאיון ומיקומו של המראיין וכדומה) מבוססת וקשורה לתאוריה של סוגת המחקר.

76-7513 שיטות מחקר איכותניות ב (למסלול עם תזה) / ד"ר עדי ברק

קורס זה הינו קורס מתקדם בשיטות מחקר איכותניות ומיועד ללוות את הסטודנטים בשלבי איסוף הנתונים, ניתוח וכתובת המחקר. יינתן דגש מיוחד על הדרכים ועל האתגרים בניתוח הנתונים וכתובתם.

76-7514+76-7515 סטטיסטיקה ועיבוד נתונים (למסלול עם תזה) / ד"ר דן רמון

הקורס יעסוק בהקניית כלים בסיסיים ומתקדמים בסטטיסטיקה תיאורית והיסקית, וביכולת ליישם כלים אלו בניתוח נתוני מחקר וכתובת פרקי שיטה ותוצאות בעבודת מחקר כמותית. במהלך הקורס הסטודנטים ילמדו ליצור שאלוני מחקר מקוונים, לערוך עיבוד נתונים ראשוני ולבצע ניתוחים סטטיסטיים פשוטים ומורכבים בתכנת SPSS.